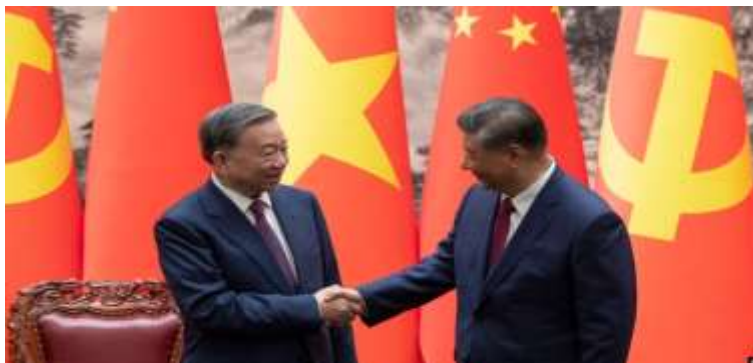


# ‘Cơ chế 3+3’: Thêm một chiếc vòng kim cô?

19/12/2024

Hoàng Trường



Tô Lâm và Tập Cận Bình bắt tay tại một buổi lễ ở Đại Sảnh Đường Nhân Dân, Bắc Kinh, 19 tháng Tám, 2024. Hình minh họa.

**Quan hệ Trung–Việt vốn đầy nhạy cảm và phức tạp, trong đó yếu tố địa-chính trị và ý thức hệ luôn đan xen, tạo ra cả cơ hội lẫn thách thức. Tuy nhiên, “cơ chế 3+3” vừa được Bắc Kinh công bố khiến dư luận lo ngại về những toan tính của Trung Quốc nhằm siết chặt hơn nữa ảnh hưởng đối với Hà Nội.**

## **Trung Quốc: Chủ động, Việt Nam: Bị động**

Theo Global Times ngày 12/12, trang web của Bộ Ngoại giao Trung Quốc cho biết, vào thứ Hai (10/12), Trung Quốc và Việt Nam đã tổ chức cuộc họp đầu tiên của cơ chế đối thoại chiến lược “3+3” về ngoại giao, quốc phòng và an ninh công cộng trước cuộc họp lần thứ 16 của Ủy ban chỉ đạo hợp tác song phương Trung Quốc – Việt Nam. Truyền thông Bắc Kinh, qua các kênh như Global Times, ca ngợi đây là một “cơ chế độc nhất vô nhị” chưa từng có tiền lệ (the first of its kind), trong quan hệ đối ngoại của cả Trung Quốc lẫn Việt Nam (1). Chiều ngược lại, truyền thông chính thống Việt Nam chỉ đưa tin hết sức mờ nhạt, hầu như tránh đi vào chi tiết về sự kiện này (2). Cuộc họp “khai trương” mà báo chí chính thức Trung Quốc cho là “vô tiền khoáng hậu” chỉ diễn ra ở cấp Thứ trưởng. Một số website tại Việt Nam đề cập thoáng qua, nhưng không nhắc đến tên “cơ chế 3+3” (3). Liệu Hà Nội có thực sự đồng thuận với cơ chế này, hay đây chỉ là một sự áp đặt đơn phương từ Bắc Kinh mà Việt Nam chưa kịp phản ứng? Dấu hiệu bị động này phải chăng là biểu hiện của thực trạng đáng quan ngại: Hà Nội ngày càng bị cuốn theo “những đường ray” do Bắc Kinh đặt sẵn, theo cả nghĩa đen lẫn nghĩa bóng? (4).

“Cơ chế 3+3” rõ ràng khó có thể coi là “một bước tiến” để hai bên hợp tác chiến lược. Theo giới quan sát, đây là động thái mang tính chất “giám sát toàn diện” theo đúng nghĩa đen. Với ba lĩnh vực cốt lõi là ngoại giao, quốc phòng và an ninh công cộng, cơ chế này sẽ cho phép Trung Quốc từng bước tiếp cận và gây ảnh hưởng sâu rộng lên các vấn đề nội bộ của Việt Nam. Về ngoại giao, Trung Quốc có thể tận dụng “cơ chế 3+3” để đồng bộ hóa các chiến lược đối ngoại của Hà Nội với lợi ích của Bắc Kinh, khiến Việt Nam sẽ phải phụ thuộc nhiều hơn vào “Vành đai và con đường” trong khu vực, thay vì giữ vững chính sách đối ngoại độc lập – tự chủ. Về quốc phòng, với những xung đột âm ỉ tại Biển Đông, việc Trung Quốc tham gia các cuộc đối thoại quốc phòng thông qua cơ chế này có thể dẫn đến nguy cơ lộ thông tin chiến lược, tạo điều kiện cho Bắc Kinh gây sức ép lên các quyết sách quân sự của Việt Nam (5). Và về an ninh công

cộng, với kinh nghiệm kiểm soát xã hội của Trung Quốc thông qua công nghệ giám sát tiên tiến, hoàn toàn có thể chuyển giao những công nghệ này sang Việt Nam (6). Điều này không chỉ đe dọa tự do xã hội vốn đã eo hẹp, mà còn tiềm ẩn nguy cơ biến an ninh Việt Nam thành công cụ phục vụ lợi ích của Trung Quốc.

Dù trên danh nghĩa đều là các chính quyền do hai Đảng cộng sản lãnh đạo, lợi ích chiến lược giữa Việt Nam và Trung Quốc, từ ngày bình thường hóa đến nay, chưa bao giờ hoàn toàn đồng nhất (7). Bắc Kinh luôn coi Hà Nội là một “mắt xích nhỏ” trong tham vọng bành trướng toàn cầu, trong khi Việt Nam thực sự luôn luôn cần một không gian độc lập để phát triển bền vững. “Cơ chế 3+3”, với cấu trúc “giám sát chéo”, có thể càng bộc lộ những điểm khác biệt lớn giữa hai Đảng: Từ phía Bắc Kinh, Trung Quốc muốn kiểm soát tuyệt đối, bằng cách can thiệp sâu vào các lĩnh vực chiến lược của Việt Nam, Bắc Kinh có thể dễ dàng theo dõi và vô hiệu hóa những hành động không phù hợp với lợi ích của họ. Từ phía Việt Nam, không gian độc lập của Hà Nội bị thu hẹp dần. Tính chất linh hoạt cần có trong quan hệ đối ngoại, không chỉ trong bang giao với Trung Quốc, mà còn trong quan hệ đa dạng hóa với Mỹ, EU và các nước ASEAN khác, sẽ bị ảnh hưởng. “Cơ chế 3+3” vô hình trung, có thể đẩy Hà Nội vào thế đối đầu không mong muốn với các “đối tác chiến lược” và “chiến lược toàn diện” quan trọng khác.

### **Để có những bước đi “giãn Trung”...**

Trong bối cảnh Trung Quốc ngày càng lộ rõ tham vọng bá quyền khu vực và toàn cầu, Hà Nội không phải không nhận rõ: các mối quan hệ “đối tác hợp tác chiến lược toàn diện” cũng như cam kết “cộng đồng chia sẻ tương lai” Việt – Trung không thể chỉ dựa trên những tuyên bố ngoại giao suông (8). Lịch sử đã và đang cho thấy Trung Quốc luôn sẵn sàng sử dụng sức ép kinh tế, chính trị và khi cần thì cả quân sự để đạt được lợi ích của mình, bất chấp tổn hại cho đối tác, bất kể cả đó là đồng chí ý thức hệ. Từ ngày Tổng bí thư Tô Lâm nhậm chức đến nay, về chủ quyền lãnh thổ, Trung Quốc liên tục lấn lướt Việt Nam tại Biển Đông, sử dụng các chiến thuật “vùng xám” để củng cố yêu sách phi lý. Việt Nam tuy có phản ứng, nhưng Hà Nội thường xuyên rơi vào thế “im lặng ngoại giao”, gây thất vọng lớn cho người dân trong nước. Thậm chí Bắc Kinh còn ngang ngược: Việt Nam “phải dạy” ngư dân của mình không được hoạt động trên biển Hoàng Sa của Trung Quốc (9). Về chiến lược quốc gia, xu hướng phụ thuộc quá nhiều vào Trung Quốc sẽ khiến Việt Nam đánh mất cơ hội tham gia sâu rộng vào các chuỗi giá trị toàn cầu mà Mỹ, EU và các nước dân chủ đang dẫn dắt.

Để không bị quàng thêm “chiếc vòng kim cô mới” lên đầu, để tránh lún sâu vào “cái bẫy chiến lược” vừa giương ra của Trung Quốc, Hà Nội chắc chắn cần tính toán kỹ lưỡng để có những bước đi “giãn Trung” hợp tình hợp lý. Trong một “Kỷ nguyên phát triển mới – Kỷ nguyên vươn mình của dân tộc Việt Nam” mà Tổng Bí thư Tô Lâm hy vọng, “ý Đảng (sẽ) hòa quyện với lòng dân trong khát vọng xây dựng đất nước”, sẽ không thể có chỗ cho những thỏa hiệp ảnh hưởng tới chủ quyền (10)! Để tránh mọi hậu họa, Đảng nên tăng cường minh bạch thông tin! Các quyết sách liên quan đến “hợp tác chiến lược toàn diện”, hay “cộng đồng chia sẻ tương lai” với Trung Quốc cần được công khai để lấy ý kiến từ nhiều thành phần trong xã hội, tránh để người dân cảm thấy bị gạt ra ngoài. Mặt khác, đẩy mạnh hơn nữa xu thế “đa dạng hóa quan hệ đối ngoại” như một trụ cột của chiến lược thời kỳ mới (11). Thay vì tập trung quá nhiều vào Trung Quốc, Việt Nam cần nhanh chóng đa dạng hóa hơn nữa quan hệ với Mỹ, EU, Nhật Bản, Hàn Quốc và các nước dân chủ khác để tạo thế cân bằng.

Dưới ngọn cờ “Lợi ích quốc gia – dân tộc là tối thượng”, mỗi quyết sách phải là một cam kết không thể lay chuyển: Bảo vệ chủ quyền thiêng liêng và quyền lợi lâu dài của đất nước! Các

thỏa thuận song phương với bất kỳ đối tác nào cũng phải được cân nhắc kỹ lưỡng, minh bạch và có sự đồng thuận của toàn xã hội, tránh mọi áp lực từ bên ngoài và tuyệt đối không đánh đổi lợi ích dân tộc chỉ vì lợi ích ngắn hạn. Ngọn cờ độc lập, tự cường phải luôn được giữ vững cao mới không bị cuốn vào “cái bóng” ngày càng lớn của Bắc Kinh! Việt Nam cần quyết liệt mở rộng hợp tác với Mỹ, EU, Nhật Bản, Hàn Quốc và các nước dân chủ tiên tiến khác. Chỉ có như vậy, mới xây dựng được thế cân bằng chiến lược, đảm bảo chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ trong một trật tự khu vực đầy biến động. Đây là thời khắc lịch sử để toàn Đảng, toàn dân và toàn quân đồng lòng sát cánh, cùng thắp sáng ngọn lửa khát vọng Việt Nam hùng cường. Không có chỗ cho sự nhân nhượng có hại hay sự lệ thuộc chiến lược. Quyền lợi quốc gia chính là kim chỉ nam cho mọi hành động. Đó không chỉ là sứ mệnh chính trị của Đảng, mà còn là khát vọng cháy bỏng và thiêng liêng của hàng chục triệu người dân Việt Nam hôm nay và mai sau!/.

### Tham khảo:

- (1) <https://www.globaltimes.cn/page/202412/1324926.shtml>
- (2) <https://baoquocte.vn/viet-nam-trung-quoc-trien-khai-noi-ham-thoi-dai-moi-297082.html>
- (3) <https://www.bbc.com/vietnamese/articles/c938g4yp2z1o>
- (4) [https://www.reuters.com/world/asia-pacific/rail-links-high-agenda-china-vietnam-leaders-meeting-2024-08-16/?utm\\_source=chatgpt.com](https://www.reuters.com/world/asia-pacific/rail-links-high-agenda-china-vietnam-leaders-meeting-2024-08-16/?utm_source=chatgpt.com)
- (5) [https://www.reuters.com/business/media-telecom/inside-us-push-steer-vietnams-subsea-cable-plans-away-china-2024-09-17/?utm\\_source=chatgpt.com](https://www.reuters.com/business/media-telecom/inside-us-push-steer-vietnams-subsea-cable-plans-away-china-2024-09-17/?utm_source=chatgpt.com)
- (6) <https://dangcongsan.vn/lanh-dao-dang-nha-nuoc/tang-cuong-hop-tac-quoc-phong-an-ninh-giua-viet-nam-va-trung-quoc-681515.html>
- (7) <https://www.voatiengviet.com/a/hoi-chung-kinh-nien-quan-he-viet-trung-dong-sang-di-mong/7829083.html>
- (8) <https://baochinhphu.vn/tuyen-bo-chung-viet-nam-trung-quoc-102241014172145671.htm>
- (9) <https://www.voatiengviet.com/a/phan-bac-ha-noi-trung-quoc-noi-viet-nam-phai-day-ngu-dan-cua-minh/7847710.html>
- (10) <https://baochinhphu.vn/tong-bi-thu-to-lam-trao-doi-chuyen-de-ky-nguyen-phat-trien-moi-ky-nguyen-vuon-minh-cua-dan-toc-viet-nam-102241125190606526.htm>
- (11) <https://www.quanlynhanuoc.vn/2024/05/07/doi-moi-tu-duy-du-bao-chien-luoc-trong-hoach-dinh-chinh-sach-doi-ngoai-cua-viet-nam/>

### Hoàng Trường

Hoàng Trường là bút hiệu một nhà báo tại Hà Nội. Tác giả hiện đang công tác tại một tạp chí nghiên cứu tại Việt Nam. Các bài viết của Hoàng Trường là blog cá nhân và được đăng tải với sự đồng ý của đài VOA nhưng không phản ánh quan điểm chính thức của chính phủ Hoa Kỳ.

**Nguồn:** [https://www.voatiengviet.com/a/co-che-3-3-them-mot-chiec-vong-kim-co-/7905974.html?ltflags=mailer&utm\\_content=pg\\_nl&utm\\_medium=email&utm\\_source=B%E1%BA%A3n+tin+VOA+Ti%E1%BA%BFng+Vi%E1%BB%87t+h%E1%BA%B1ng+ng%C3%A0y&utm\\_campaign=EMAIL\\_CAMPAIGN\\_19.12.2024](https://www.voatiengviet.com/a/co-che-3-3-them-mot-chiec-vong-kim-co-/7905974.html?ltflags=mailer&utm_content=pg_nl&utm_medium=email&utm_source=B%E1%BA%A3n+tin+VOA+Ti%E1%BA%BFng+Vi%E1%BB%87t+h%E1%BA%B1ng+ng%C3%A0y&utm_campaign=EMAIL_CAMPAIGN_19.12.2024)

[www.vietnamvanhien.org](http://www.vietnamvanhien.org)

